

tmmob

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

CUMHURBAŞKANLIĞI
KABİNESİ
“100 GÜNLÜK İCRAAT
PROGRAMI”
ÜZERİNE TMMOB GÖRÜŞÜ

EYLÜL 2018

*Bu belge 3 Ağustos 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı
tarafından açıklanan 100 Günlük İcraat Programına ilişkin
TMMOB 'nin görüşlerini içermektedir.*

1. Giriş

16 Nisan 2017 tarihli “Anayasa Değişikliği Referandumu” sonrası 6 ay içinde çıkarılması gereken “Uyum Yasaları” çıkarılmadan gidilen 24 Haziran 2018 tarihli “Cumhurbaşkanı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimleri” ile hukuki alt-yapısı eksik bir şekilde “Cumhurbaşkanlığı Kabinesi” kurulmuştur.

Cumhurbaşkanlığına ve Bakanlıklara bağlı kurumlar tarafından yaklaşık 46 milyar liralık bütçeyle hayata geçirileceği ifade edilen; ulaşımdan enerjiye, ekonomiden sanayiye, dış ticaretten şehirciliğe, dış politikadan savunmaya, eğitimden sağlığa, tarımdan teknolojiye, turizmden gençlik ve spora kadar birçok başlıkta hedeflerin sıralandığı ilk 100 Günlük İcraat Programı’nda, bütçe ve kamu maliyesiyle ilgili atılacak adımlara da yer verilmiştir.

Toplantıda ayrıca ekonominin yol haritasını içeren “Orta Vadeli Program”ın (OVP) 2018 yılı Ağustos ayı sonuna kadar, Bakanlıklar ve Kurumların “2019-2023 Dönemine İlişkin Stratejik Plan” çalışmalarının ise 2018 yılı Kasım ayı sonuna kadar tamamlamasının hedeflendiği ifade edilmiştir.

Bütüncül planlı kalkınma mantığına aykırı olan ve uzun vadeli proje ve hedefleri de içeren “100 Günlük İcraat Programı” (100GİP) hakkındaki TMMOB görüşleri aşağıdadır.

2. 100GİP'E İLİŞKİN BİÇİMSEL DEĞERLENDİRME

Tanıtım toplantısında basına ve kamuoyuna dağıtılan ve 400 projeyi kapsadığı söylenen “100 Günlük İcraat Programı” başlıklı 43 sayfalık kitapçıkta, Cumhurbaşkanlığı, 16 adet Bakanlık, 4 adet başkanlık ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun yer aldığı toplam 22 kurumun ve bağlı kuruluşlarının öncelikli olarak çalışması öngörülen konu başlıkları bulunmaktadır. Kitapçık, Milli Eğitim Bakanlığı'na ait maddelerdeki maddi hata nedeniyle aslında 401 maddeyi içermektedir.

Cumhurbaşkanı'nın “100 Günlük İcraat Programımızın en önemli maddesi, İstanbul'daki yeni havalimanımızın 29 Ekim'de hizmete girecek olmasıdır.” diye açıkladığı Programda yer alan 400/401 adet maddenin hepsi proje niteliğinde olmayıp, çoğu öncelik ayrımı sorunu olacak şekilde yakın, orta veya uzak vadede ulaşılması beklenen hedefleri içermektedir.

Cumhurbaşkanlığı dışındaki 21 adet kurum ve kuruluşu ait her birinde son iki maddede “Geçiş sürecinin temel aşamalarının 100 gün içinde tamamlanması” ile “2019-2023

dönemine ilişkin Stratejik Plan çalışmalarının Kasım ayı sonunda tamamlanacak şekilde başlatılması” ifadeleri yer almaktadır. Bu durumda somut proje/hedef sayısı aslında 369 adet olarak değerlendirilmelidir.

Programdaki bazı maddelerin Bakanlıklarla doğrudan ilgisi tartışma konusudur. “3. Yerli plazmadan kan ürünleri üretimine başlanması için gerekli işlemlerin yapılması” hedefinin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının; “4. Sağlık turizminde Türkiye’nin marka haline getirilmesi” hedefinin Sağlık Bakanlığının; “14. Uçuş güvenliğinin sağlanması amacıyla 2 adet özelliikli gözlem sisteminin kurulması” hedefinin Tarım ve Orman Bakanlığının projeleri arasında sayılması bu karışıklığa ilişkin örneklerdir.

Ayrıca, programda yer alan hedeflerle ilintili “bağlı veya ilgili kurum ve bağlı kuruluş” sayısının sınırlı olması, kamu yönetimi bütününde kısa vadede “öncelik hedefleri”nin gerçekleştirilebilirliği hususunda irdelemeyi gerekli kılmaktadır.

Şekilsel ya da ayrıntı gibi görünmekle birlikte bu tür maddi hatalar, “yeni yönetim sistemi”nin hazırlıksızlığı, açıklanan programın hedefleri ve “kamu ciddiyeti” açısından irdelenmelidir. Asıl irdeleme ise Programın bütünü üzerine yapılmalıdır.

3. 100GİP’İN BÜTÜNÜ VE İKTİDARIN SİYASİ TERCİHLERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

100GİP’nin Cumhurbaşkanlığı başlığı altındaki “1. İlga edilen Kanunların Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenmesinin tamamlanması”, “2. Yeni Kurulan Başkanlık-

ların, Ofislerin ve Politika Kurullarının işler hale getirilmesi”, “3. Cumhurbaşkanlığı yeni teşkilat yapısının faaliyete geçirilmesi”, “9.Geçiş sürecine ilişkin kritik ikincil düzenlemelerin çıkartılması”, “11. Hükümet icraatlarının, stratejik planlar çerçevesinde 81 il bazında ayrı ayrı takip ve izlemesinin yapılması için sistem kurulması” maddeleri, yeni sisteme geçiş sürecine mevzuat ve icraat yönünden hazırlıksız olduğunun somut göstergeleridir.

Yine, “4. Bakanlık ve Kurumların kadro ihdas ve dağılımlarının tamamlanması (2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi), “5. Daire Başkanı ve üstü kadrolar ile il müdürü atamalarının tamamlanması (3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 1 ve 2 nolu cetvelleri), “6. Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlara ilişkin atamaların yapılması” hedefleri, bürokrasiye güvensizliği ve siyasi kadrolaşma konusunda bile hazırlıksızlığı göstermektedir.

100 günlük programda, Hazine ve Maliye Bakanlığı bölümünde yer alan “2. Kamu kurumlarının mali kaynaklarının yönetimi tek elde toplanarak uzun vadede yıllık 3-4 Milyar TL gelir elde edilmesi” maddesi doğrultusunda; 9 Ağustos 2018 tarihli ve 30504 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 17 sayılı “Tek Hazine Kurumlar Hesabı Kapsamına Alınacak Kamu İdareleri ve Hesapların Belirlenmesi Hakkında Karar” ve “Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik” ile yaklaşık 40 milyar dolarlık kamu kaynağını tek hesaptan yönetecek “tek havuz” sitemine geçilmiştir.

“Bütçe disiplini” ve “kamu nakit verimliliği” gerekçesi ile hayata geçirilen bu uygulama ile ekonomik anlamda “kamu mali disiplini” hedeflenmekteyken, “Kanal İstanbul” gibi yüksek maliyet ve dış finansman gerektiren projelerde

finansmanın “yap işlet devret” ya da “kamu özel ortaklığı” yoluyla sağlanacağını belirtmesi bütçe/kamu mali disiplini baştan işlevsiz kılmaktadır.

“100 Günlük İcraat Programı”na ilişkin ilgili kurum ve kuruluşlar ve proje/hedef sayıları incelendiğinde; Savunma Sanayi Başkanlığı 45 madde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 39 madde, Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı) 33 madde, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 28 madde, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 22 madde ile ön plana çıkmaktadır.

Yeni sistemdeki 16 adet Bakanlığın hedefleri/projelerine bakıldığında; savunma/silah sanayii projelerine özel ve öncelikli bir önem verildiği görülmektedir. İnşaat sektörü yatırımları ekonomik kalkınmanın lokomotifini olma özelliğini korurken, öne çıkan diğer sektörler, imalat ve bilişim sektörleridir.

Dağınık ve çelişkili hedefleri içeren ve bütüncül olmayan GİP kapsamında, Ticaret Bakanlığı bölümünde “10. Gümrük Birliği'nin güncellenmesi sürecinde ilgili tüm STK ve özel sektör temsilcileri ile düzenli istişare ve bilgilendirme toplantılarının tamamlanması ve STK ile özel sektör temsilcilerinin yurtdışı paydaşları ile birlikte sürece aktif şekilde dahil olması” maddesi önemli olup, sanayileşmeye ve tarıma ilişkin net görüşleri olan ve görüşlerinde zaman içinde haklı çıkan TM-MOB'nin görüşleri önem arz etmektedir. Birliğimiz; Ülkemiz iş gücünün serbest dolaşımını engelleyerek tek yanlı olarak işleyen Gümrük Birliği anlaşmasının tam üyelik sürecine kadar askıya alınmasını, mesleklerin serbest dolaşımının ise tam üyelikten sonra yürürlüğe sokulması gerektiğini savunmaktadır.

100 günlük İcraat Programında meslek örgütümüz ve meslek alanlarımıza ilişkin maddeler “Özel Projeler” diğer konulardaki görüşlerimiz “Sektörel Diğer Projeler/Hedefler” başlıkları altında ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

A. ÖZEL PROJELER

Siyasi iktidarın bilimi ve tekniği yok sayarak geliştirdiği doğamızı, kentlerimizi, yaşam alanlarımızı tahrip edecek özel birçok proje hakkında TMMOB ve bağlı Odaları ile çeşitli çevre örgütleri ve siyasi partiler yargı yoluna başvurmuş olup, halen yargı süreci devam etmektedir. Yargısal süreçleri bitmemiş bu projelerin “ben yaptım oldu” mantığı ile “erkler ayrılığı” ilkesini göz ardı ederek “100 Günlük İcraat Programı”na alınıp hızla bitirilmeye çalışılması, Anayasanın “Hukuk Devleti” ilkesini uygulamamak anlamına gelmektedir.

Kanal İstanbul

100 günlük programda, “Kanal İstanbul”a ilişkin hedefler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bölümünde “1.Kanal İstanbul Projesi kapsamında taşınmaz devri ve planlama çalışmalarının tamamlanması”, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bölümünde “2. Kanal İstanbul Etüt Proje İşinin tamamlanması ve yapım ihale ilanına çıkılması” şeklinde yer almıştır.

100GİP ile “Kanal İstanbul Projesi”nin ÇED ve Etüt Proje işlerinin tamamlanması, taşınmaz devirlerinin tamamlanarak imar planlarının onaya sunulması, 22 milyon m² arazinin TOKİ’ye devri ve en kısa sürede ihalesinin yapıлып temelinin atılması hedeflenmektedir. “Kanal İstanbul”un iki tarafına iki butik şehir kurulması, marinalar yapılması ve diğer çevresel düzenlemeler dahil mimari projenin son

aşamaya geldiği, projenin finansmanının “yap işlet devret” ya da “kamu özel ortaklığı” yoluyla sağlanacağı belirtilmektedir.

İstanbul ve Marmara bölgesi için yüzlerce bilim ve meslek insanı, üniversite, meslek odaları, kamu kurum ve kuruluşları tarafından yılların birikimi ile üretilen sayısız planlama, bilimsel araştırma ve çalışma sonuçları yok sayılıp; bilimsel niteliği olmayan söylemler ve varsayımlar üzerinden tartışmaya açılarak meşrulaştırılmaya çalışılan «Kanal İstanbul», tam anlamıyla coğrafik, ekolojik, ekonomik, sosyolojik, kentsel, kültürel kısacası yaşamsal bir yıkım ve felaket önerisidir.

Marmara bölgesinin coğrafi, ekolojik ve jeolojik olarak en hassas ve korunması gereken bölgesinde, yaklaşık 45 km uzunluğunda, 25 m derinliğinde, 250 m genişlikte yapılması öngörülen söz konusu “Kanal”; Karadeniz’den Marmara Denizine kadar tüm coğrafyayı geri dönüşü olmayan bir biçimde etkileyecek hasar ve yarıma meydana getirme tehdidi taşımaktadır.

Şimdiye kadar açıklanan verilerden dahi; Kanal projesi kapsamında; Terkos havzası da dahil 3. havalimanı ve 3.köprü bağlantı yollarından geriye kalan bütün orman alanları, tarım alanları, meralar, yeraltı ve üstü su toplama havzaları, havzadaki mahallelerle birlikte, Karadeniz ve Marmara denizi ve kıyıları dahil olmak üzere bütün coğrafyanın inşaat ve yıkım alanı olarak tasarlandığı anlaşılmaktadır.

TMMOB, halkın öncelikli ihtiyaçları yerine sermaye kesimlerine rant aktarmayı amaçlayan Kanal İstanbul projesinin derhal iptal edilmesi gerektiğini savunmaktadır.

İmar Barışı

100 günlük programda, “İmar Barışı”na ilişkin hedefler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bölümünde “26. İmar Barışı ile ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı 13 milyon yapının kayıt altına alınması” şeklinde yer almıştır.

Siyasi iktidarın 24 Haziran Genel seçimleri öncesinde seçim yatırımı olarak ve özellikle bozulan borç ödeme dengeleri için ekonomik getiri sağlayacak bir hamle olarak gündeme getirdiği imar affı yasası mülkiyet ve imar sorunu olan, ruhsatsız ya da imar mevzuatına aykırı olarak eklentiler yapılmış yaklaşık 13 milyon konutu ilgilendirmektedir.

İmar affı kanunu ile 31.12.2017 tarihinden önce ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapılmış yapılara 31.12.2018 tarihine kadar başvurulması halinde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kuruluşlar tarafından Yapı Kayıt Belgesi verilecek; bu belgeye sahip olan kaçak yapılar iskân alabilecek, su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilecek, önceden alınmış yıkım kararları ve tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilecektir.

Kanun, hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olan taşınmazların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı`na tahsis edilmesini, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanunî veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bu taşınmazların Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılmasını öngörmektedir.

Ülkemizde, 1950`li yıllardan itibaren uygulanan neoliberal ekonomik politikalar sonucu, kentlere yönelen kontrolsüz ve hızlı göç ve beraberinde gelen kaçak yapılaşma hazine arazilerinin işgaliyle başlamış daha sonra tarım

alanlarına, kıyılara, ormanlara, meralara, yaylak ve kışlaklar ile doğa koruma alanlarına doğru genişlemiştir.

Kaçak yapılaşma bugün artık sadece yoksulların tercihi değil rant peşinde koşanların da başvurdukları bir yöntemdir. Bu durumun başlıca müsebbibi ise, 16 yıldır topluma, insana, çevreye saygı duymayan şehircilik ve kentleşme politikaları uygulayan; ekonomik darboğazı, kent topraklarını ve doğal kaynakları pazarlayarak aşmaya çalışan; planlama ve imar mevzuatı ile getirilmiş olan düzenleyici kural ve sınırlandırmaları ekonomik gelişimin önünde engel olarak gören siyasi iktidardır.

Cumhuriyet döneminde 14 kez imar affı çıkarılmıştır. Bu aflar toplumda kanun dışı uygulamaların bir şekilde yasallaştırılacağı algısının pekişmesine neden olmaktadır. Halen ülkemizdeki yapı stokunun %60'ının kaçak yapıdır.

Sağlıklı kentleşmenin ve güvenli yapılaşmanın birinci derecede sorumlusu olan iktidar, mülkiyet, yapı grubu ve yapı sınıfı gibi idari ve teknik konuları mal sahibinin beyanına bağlayan kanun ile bilimi, tekniği ve uygulayıcıları olan mühendis, mimar ve şehir planlama mesleklerini inkâr ettiği gibi vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini de yok saymaktadır.

Bu kanun ile imara aykırı, çevre ve doğa tahribatına neden olan ve en önemlisi de yeterli mühendislik hizmeti almadığı için olası depreme dayanıklılık bağlamında riskli yapılar devlet eliyle meşrulaştırılmakta, hukuka uyan vatandaşlarımız cezalandırılırken, kural tanımayanlar ödüllendirilmektedir. Oysa topraklarının tamamı deprem riski altında olan ülkemizde, deprem nedeniyle ortaya çıkan toplumsal ve ekonomik kayıplar karşısında, ciddi tedbirler

alınması gerekmektedir.

Öte yandan bu Kanun ile Birliğimiz ve bağlı Odalarımız tarafından açılan davalarla iptal edilen planlar ve ruhsatlar hukuki kazanımlara rağmen yasallaşmış olacaktır. Bu düzenleme, siyasi iktidarın ustalık döneminde uygulamaya koyulduğu «hukuksuzluğun hukukunu oluşturma» politikasının bir devamıdır.

TMMOB olarak görüşümüz, kısa vadeli sıcak mali kaynak sağlamaya yönelik imar barışı adı altında yaşanan af kapsamındaki tüm hukuksuzlara ve yanlışlara son verilmesi, süreç içerisinde yapılan başvuruların titizlikle değerlendirilerek sonuçlandırılmasıdır.

Alpu Termik Santrali

100 günlük programda, “Alpu Termik Santrali”ne ilişkin hedefler, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bölümünde “12. Yerli kömür kaynaklarımızın ekonomiye kazandırılması kapsamında; Eskişehir Alpu’da yaklaşık 1.000 MW kurulu gücünde termik santral kurulması için ihaleye çıkılması” şeklinde yer almıştır.

26.09.2017 tarih ve 30192 Sayılı karar ile Resmi Gazete’de yayınlanan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı’nın 22.09.2017 tarih ve 2017/89 No.lu kararı gereğince, Eskişehir’de toplam kurulu gücü 1080 MW olan ve kömür yakıtı ile elektrik üretmeyi amaçlayan B Sektörü Yeraltı Maden İşletmesi ve Kül Düzenli Depolama Tesisi Projesi olarak Alpu Termik Santralinin hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Toplam kurulu gücü 1080 MW olarak planlanan Alpu Termik Enerji Santralinde ana yakıt olarak yılda yaklaşık

6.500.000 ton yerli kömür (linyit) tüketileceği iddia edilmektedir. Proje kapsamında 11.250 dekarlık üretim alanının yaklaşık 1.200 dekarlık kısmında santral sahası, yaklaşık 300 dekarlık kısmında ise kömür stok sahası tesis edilmesi ve işletilmesi planlanmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı santral projesine ait ÇED Raporuna, kamuoyunu yeterince bilgilendirilmeden onay vermiştir.

Termik Santralin yapılmasının planlandığı coğrafi alan olan Alpu Ovası Porsuk Nehri tarafından ikiye bölünmektedir. İç Anadolu Bölgesinin zengin ovaları arasında yer alan bu ovanın genelinde bölge çiftçileri, derinliği 150-200 m olan su kuyularından, 70- 80 metre seviyeden çıkan yer altı suyu sayesinde tarım yapmaktadır. Yer altı maden işletmesinde kömürün 350 metre derinlikten galeri açmak suretiyle yerüstüne çıkarılması yer altı suyunun dolayısıyla tarımsal suyun yok olmasına neden olacaktır.

Ülkemizde; tamamına yakını bu bölgeden çıkarılan, 5000 yıllık geçmişe sahip ve bölge halkının da önemli bir geçim kaynağı olan Lületaşı termik santral alanı ve kül döküm sahalarının altında kalacağından tamamıyla yok olacaktır.

Kömürlü termik santraller oluşturdukları kül dağları ve asit yağmurlarıyla başta ormanlar ve sulak alanlar olmak üzere doğaya, tarım alanlarına da büyük zarar vermektedir. Kömürlü termik santrallerin olduğu yerlerde tarımsal üretim azalmakta, kül ve asit yağmuru yağın köylerde verimli ürün yetiştirmemekte, ayrıca ormanlarda ve sulak alanlarda yaşayan tüm canlıların yaşam hakları ihlal edilmektedir.

Termik santrallerde; soğutma, buhar elde etme ve temiz-

leme gibi çeşitli amaçlarla su kullanmakta ve tüm bu işlemler sonucunda tonlarca atık su oluşturmaktadır. Bu miktar ve özellikteki atıkların ne kadar işlemde geçirilirse geçirilsin, çevre kirliliğine yol açması kaçınılmazdır. Bu sular ya Alpu ovasının verimli topraklarına ve yeraltı sularına ya da Porsuk çayı yoluyla Sakarya Nehrine ulaşacaktır. Dolayısıyla porsuk çayı tarımsal sulamada kullanılamayacaktır.

Termik Santral işletmeye geçtiğinde yılda 1.600.000 ton taban külü ve uçucu kül ile 350.000 ton alçıtaşı olmak üzere ortaya çıkacak olan toplam 1.950.000 ton atığın bertarafı sırasında çevre ve insan sağlığını kaygı verici şekilde etkileyecek problemler yaşanacaktır.

TMMOB ve bağlı odaları Alpu ve çevre köylerdeki doğal güzelliğin bozulmasına, turizm faaliyetlerindeki canlılığın azalmasına, konutların değerinin yarıya düşmesine, tarım arazilerinin kamulaştırılarak, arazi sahiplerinin düşük ücretlerle tazminat almaya mecbur bırakılmasına, hatta işsizliğin, göçlerin artmasına, meyvenin, sebzenin, arının, balığın yok edilmesine, kısaca bir çevre katliamına neden olacak ve on binlerce vatandaşın hem sağlığını hem de geçim kaynaklarını yok edecek Alpu Kömürlü termik Santrali projesi ÇED raporunun iptali ve yürütmesinin durdurulması için dava açmıştır.

TMMOB, Alpu Termik Santrali projesinin derhal sonlandırılmasını ve projenin iptal edilmesini istemektedir.

Sakarya Karasu Otomotiv İhtisas Endüstri Bölgesi

100 günlük programda, “Karasu Otomotiv İhtisas Endüstri Bölgesi”ne ilişkin hedefler, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bölümünde “11. Karasu münferit yatırım yerinde sa-

vunma sanayii tesislerine yönelik 222 hektarlık alan üzerinde üretim tesislerinin temelinin atılması” şeklinde yer almıştır.

Ayrıca, benzer yeni yatırımlar olarak, “10. Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Master Plan çalışmasının tamamlanması” ve “12. Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi içinde yer alacak yatırımcılara yer tahsisi yapılması” maddeleri de yer almıştır.

“TMMOB Karasu Çalışma Grubu”, sürece ilişkin bilimsel raporunu hazırlayarak “TMMOB Karasu Kıyı Alanı Kıyı Daralması Raporu” adlı kitap 2012 yılında kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Karasu kıyıları, Kefken-Karasu kıyı kumul sistemi, Sakarya Nehir ağzının batısında yaklaşık 25km, doğusunda 30km kıyı kumul kuşağıyla Türkiye’de kesintisiz uzanan en uzun kumul sistemidir. Barındırdığı kıyı kumulları, kum tepeleri, plajları, kıyı düzlüğü, fosil kayalıkları, gölleri, bataklıkları ile birlikte Türkiye’de nadir bulunan bozulmadan kalmış en büyük subasar ormanı/longozu Acarlar Gölüne sahip ender kıyı kumul sistemlerinden birisi olan Karasu kıyı kesimi, farklı ve iç içe geçmiş ekosistem çeşitliğinin sonucu olarak küresel ölçekte tehlike altındaki endemik ve nadir bitki türlerine sahiptir.

Dünyadaki önemli ana kuş göç yolları üzerinde olan, Dünya Doğal Hayatı Koruma Birliği (IUCN)’nin kategorisine göre büyük bölümü “nesli tükenmekte” olan 180 kuş türünü barındıran Acarlar Longozu bu özellikleri nedeniyle 1998 yılında “1. Derece Doğal Sit Alanı”, 2009 yılında da sulak alan olarak tescillenmiştir.

Kefken-Karasu kıyı kumul sistemi üzerindeki longoz,

kumul, kıyı ve orman ekosistemleri birbirinden bağımsız değildir, bir bütünü oluşturur. Bu nedenle kumul siteminin herhangi bir yerinde yapılan müdahaleden tüm ekosistem etkilenmektedir. TMMOB tarafından hazırlanan Karasu Kıyı Alanı Kıyı Daralması Raporuna konu olan Karasu kıyılarındaki erozyon, bu olumsuz etkinin güncel ve en somut örneklerinden birisidir. Karasu kıyısında, Sakarya nehir havzasında kurulan barajlar; kıyı kesimindeki kıyı yapıları, su yapıları; kıyıda geride stabil kumullar üzerinde yada kumul sistemin herhangi bir bölgesindeki iskan, sanayi, karayolu gibi yapılaşmalar nedeniyle 1987 yılından 2001 yılına kadar 230m, 2001 -2006 yılları arasında 105m, toplamda da 335m'ye ulaşan kıyı alanı daralması/erozyonu yaşanmıştır.

Tüm bu yaşanan kıyı erozyonuna rağmen, Sakarya ve özelinde Karasu, 1998 yılından itibaren yirmi yıldır sanayi bölgesine dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Sanayi kararları bölgenin ekolojik özellikleri gerekçesi ile yargı kararları ile birçok kez durdurulmuştur. Yirmi yılı aşkın süredir bölgeye ilişkin alınan ve Danıştay'ca iptal edilen ayrıcalıklı sanayi kullanımı kararlarının isimleri, statüleri değiştirilerek tekrar tekrar yürürlüğe sokulmakta ve yargı kararları hiçe sayılmaktadır.

1998 yılında “İpekyolu Vadisi Serbest Bölgesinin Yer ve Sınırlarının Belirlenmesi ve Kurulup İşletilmesine Dair” Bakanlar Kurulu kararı ile Sakarya ve Kocaeli sınırları içine giren 10.000ha alan serbest bölge ilan edilmiştir. Bu karar Danıştay tarafından 1999 yılında iptal etmiştir.

2007 yılında yargı kararı hiçe sayılarak aynı alanın 4000 dönümlük kısmı “Sakarya İpekyolu Serbest Bölgesinin Yer ve Sınırlarının Belirlenmesi ve Kurulup İşletilmesine dair..”

Bakanlar Kurulu kararı ile yeniden serbest bölge ilan edilmiş, bu kararda da Danıştay tarafından iptal edilmiştir.

Ayrıcalıklı kararlar ile sonuca ulaşamayan idareler, 2014 yılında bu kez, aynı bölgeyi, her türlü sanayi tesisinin kurulmasına olanak veren “bölgesel çalışma alanı’ olarak planlanmıştır. Plan kararları, 2017 yılında Bölge İdare Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

2015 yılında, üst ölçekli planlara ilişkin dava sürerken, aynı bölge yine Bakanlar Kurulu kararı ile “Karasu Otomotiv İhtisas Endüstri Bölgesi” ilan edilmiştir. Danıştay 10. Daire tarafından yürütmeyi durdurma talebimiz reddedilmiş, itirazımız üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından yeniden bir karar verilmek üzere ret kararının kaldırılmasına karar verilmiştir

2016 yılında, üst ölçekli plan ve endüstri bölgesi kararlarına ilişkin dava süreçlerinin sonuçlanması beklenmeden, Karasu Otomotiv İhtisas Endüstri Bölgesi kararı yürürlükteyken, aynı alanda bu kez, BMC Otomotiv San. ve Tic. A.Ş. tarafından yapılması planlanan, “Savunma Sanayi Araçları Üretimi, Tic. Araç Üretimi, Döküm ve Talaşlı İm. Mer., Motor Üretim Tesisi” projesi için mevzuata aykırı olarak ÇED raporu hazırlattırılmış ve ÇED olumlu kararı verilmiştir.

İktidarın, Karasu kıyı kesimini ayrıcalıklı ve hukuka aykırı bir şekilde sanayi bölgesine dönüştürme ısrarı, tüm icraat söylemleri içinde de devam etmektedir. Sermaye kesimlerine rant aktarmayı amaçlayan öncelikli projeler, diğer bir ifadeyle Mega Endüstri Bölgeleri olarak kamuoyuna açıklanan 4 bölge içinde Filyos Endüstri Bölgesi, Ceyhan Enerji İhtisas Bölgesi ve Trabzon Yatırım Adası ile birlikte

“Karasu Münferit Yatırım Yeri”de bulunmaktadır.

100 Günlük İcraat Programının hiçbir maddesinde, yaşamın gerçek sigortası olan ormanlar, meralar, sulak alanlar, kıyılar, tarım alanları gibi doğal varlıkların korunmasına yada çevre korumaya ilişkin herhangi bir politika, eylem ya da niyete yer verilmemesi tesadüfi değildir. Son 15 yıldır ülkemizde adım adım uygulanan, doğal varlıkların, küresel ölçeğin gerektirdiği yoğunlukta ve yaygınlıkta ticarileştirilmesine yönelik politikaların sonucudur.

Doğal varlıkları piyasa malı olarak gören anlayışla, ülke yüzölçümünün %2’si bile olamayan “doğal varlıklar/korunan alanlar” yapılaşmaya açılmaktadır. Ülkenin korunması gerekli tüm doğal varlıklarını yapılaşmaya açan politikalarla ekonomik kalkınma sağlanacağı yanılısaması yaratılırken aslında geleceğimiz ipotek altına alınmaktadır.

Ulusal doğa koruma mevzuatına, taraf olduğumuz çok sayıda uluslararası sözleşmeye aykırı olarak Karasu kıyı kesiminin sanayi bölgesine dönüştürülmesi ısrarı doğal varlıkları metalaştırma politikalarının somut örneklerinden sadece birisidir. “Yatırım” adı altında bilim, hukuk ve planlama hiçe sayılarak ülkemizin en önemli doğal değerleri gözden çıkarılmakta ve talan edilmektedir.

TMMOB, geleceğimizin garantisi doğal varlıkları piyasa malı olarak gören anlayıştan ve rant ekonomisinden acil olarak vazgeçilmesi ve sermaye öncelikli noktasal yer seçimleri yerine kamusal varlıkların korunmasını temel alan bütüncül planlama anlayışının benimsenmesi gerektiğini savunmaktadır.

TMMOB olarak görüşümüz, Sakarya İpekyolu Serbest

Bölgesi projesi kapsamında yargı kararları sonrası alana ilişkin yeni projelerin yaşanan tüm hukuksuzlara ve yanlışlara rağmen devam ettirilmemesi, sürecin derhal sonlandırılmasıdır.

Nükleer Santraller

100 günlük programda doğrudan Nükleer Santraller ile madde bulunmasa da, Cumhurbaşkanı 3 Ağustos 2018 tarihli Tanıtım Toplantısında sürece değinmiş, “ *Şimdi buna nükleer enerjiyi ekliyoruz. Akkuyu'nun inşası sürüyor. Bildiğiniz gibi Ruslarla beraber yapıyoruz. İlk ünitesini 2023'te hizmete alıyoruz. Sinop ile ilgili çalışmalar devam ediyor.*” ifadelerini kullanmıştır.

Yeni kurulan Nükleer Düzenleme Kurulu'nun 100 günlük programda öncelikli eylem planının olmaması dikkat çekicidir.

26 Nisan 1986 tarihinde Çernobil Nükleer Santrali kazası ile dünya büyük bir nükleer felaket yaşamış, Çernobil'de radyoaktif kirlenme nedeniyle kanser, doğum kusuru gibi pek çok sıkıntı ile karşı karşıya kalınmasının sarsıntılarını atlattıktan sonra 11 Mart 2011'de Japonya'da Fukuşima nükleer santral kazası meydana gelmiştir.

Binlerce insanın öldüğü, etkileri kanser başta olmak üzere birçok alanda hissedilen bu olayların sonucunda enerjisinin nükleerden temin eden ülkelerin büyük bir kısmı nükleer santralleri kapatmaya başlamış, büyük bir kısmı ise bu alanda yeni yatırım yapmayarak, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmiştir.

Oysa ülkemizde son yarım yüzyıldan beri iktidara ge-

len tüm hükümetler nükleer santrallardan elektrik enerjisi üretmek için bir çaba içine girmişlerdir. Yaklaşık 45 yıl önce nükleer santral kurulması için seçilen Mersin Akkuyu, daha sonraki yıllarda seçilen Sinop İnceburun ve Kırklareli İğneada sahalarına, 1970`li yılların başından bugüne kadar geçen süre içerisinde değişen ve gelişen teknoloji, araştırma ve inceleme yöntemleri hiç dikkate alınmadan hala nükleer santral yapılması çalışmaları devam etmektedir. Özellikle Devlet yetkilileri tarafından Türkiye`de nükleer santral yapılması “büyük bir ilerleme ve medeni dünyaya entegre olma, dışa bağımlılığı azaltma, güçlü ülke olma” başarısı olarak sunulmaktadır. Oysa riski oldukça yüksek, Fukuşima örneğinde olduğu gibi doğal afetlerin sonucunda etkisi büyük olan bu enerji üretim yöntemi dünyanın birçok ülkesinde artık terkedilmektedir. Dışa bağımlılığı azaltmayan, atık sorunu hala aşılammış olan nükleer santrallerin sadece kurulacağı bölgeleri değil, tüm Anadolu topraklarını tehlikeye sokacağı aşikârdır.

Nükleer Enerjisi radyasyon ve nükleer atıklar nedeniyle kirlilik yaratmakta olup halen nükleer atıkların bertarafı ya da depolanması konusu çözülememiştir. Bu atıklardan kurtulmak için gömme yoluna gidilmektedir. Rusya ile yapılan nükleer santral sözleşmesinde nükleer atıkların akıbetine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Akkuyu Nükleer Santrali`nin hayata geçmesinin ardından Toroslar nükleer atık deposu olarak kullanılacaktır.

Nükleer santralden üretilen enerji ile ülkemiz Rusya`ya göbekten bağlanacaktır. Santralin inşasını üstlenen Rusya aynı zamanda santralin yüzde 51 hisseli sahibi olacağından ve 15 yıllık alım garantisi verilmesinden dolayı kendi topraklarımızda Rusya`nın ürettiği elektriği almak zorunda

kalmamız söz konusu olacaktır.

Akkuyu`da devreye alınması beklenen santralin kurulu gücü, yaklaşık 20 milyar dolarlık bir maliyetle, 4x1200 MW kapasiteli olacaktır. Buradan üretilecek enerji şu andaki elektrik fiyatının en az 3 katına satılacaktır. Oysa Türkiye`nin coğrafi konumu göz önüne alındığında bir çok Avrupa ülkesinden daha fazla rüzgar, güneş enerjisi potansiyeline sahip olduğu bilinmekle beraber, aynı üretim maliyeti ile yaklaşık 4 katı kapasitede üretimi, yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlayabilmek mümkündür.

Akkuyu`nun yer aldığı bölge Ecemiş fay hattına oldukça yakın bir bölgedir, bu yüzden de deprem riski taşımaktadır. Nükleer santral konusunda hiçbir tecrübesi bulunmayan, sel, taşkın gibi doğal afetlerde dahi gerekli önlemlerin alınmadığı ülkemizde yapılacak nükleer santraller ülkemizi büyük bir felaketin eşiğine sürükleyecektir.

Türkiye üç bir yandan nükleer santral ile çevrilmek istenmektedir. Akkuyu`nun ardından Sinop ve İnce Ada`da yapılmak istenen nükleer santral sonrası ülkemizde ve dünyada adeta nükleer bir bombanın pimin çekilecektir.

TMMOB, Başta Japonya, Almanya, Fransa olmak üzere pek çok ülke nükleer santral kurma politikalarını terk ederek, güneş, rüzgâr başta olmak üzere yenilenebilir enerji üretim yöntemlerini devreye sokarken Türkiye`nin nükleer silah sevdasıyla böyle bir maceraya girmesine karşı çıkmaktadır. Halkın öncelikli ihtiyaçları yerine sermaye kesimlerine rant aktarmayı amaçlayan ve halk sağlığını dikkate almayan Akkuyu ve Sinop Nükleer Santral projeleri derhal iptal edilmelidir.

İstanbul Yeni Havalimanı

100 Günlük İcraat Programının en önemli hedefi olarak lanse edilen 3. Havaalanı projesi başlarken hazırlamış olduğumuz teknik raporda aşağıdaki tespit ve değerlendirmelerde bulunmuştuk;

“Son yıllarda artarak devam eden hızlı ve plansız kentleşme, İstanbul’da su havzalarını önemli ölçüde etkilemiş, içme ve kullanma suyu temin edilen baraj ve göller kuraklığın da etkisi ile yok olma noktasına gelmiştir. 3 Havalimanı proje sahası, İstanbul’a kullanım suyunun büyük bir kısmını sağlayan Terkos Barajının orta ve uzun mesafe koruma alanları içinde kalmaktadır. Projenin inşaat aşamasında, inşaat faaliyetleri ve hafriyat dökümü sırasında oluşacak toz ve egzoz emisyonları gölde kirlenmenin artmasına yol açacak, proje alanında bulunan akarsuların yataklarının tahrip edilmesi sonucu gölün su toplama miktarlarında azalma ve yüzeysel akışlarla kirlilik yüklerinde artma gerçekleşecektir.

7650 hektarlık alanı kapsayacak bu devasa proje sahası, kentin ekolojisi açısından son derece önemli olan kuzey ormanları üzerinde planlanmıştır. Ağırlıklı olarak kuzeyden esen rüzgârlar nedeniyle bu ormanlar üzerindeki temiz ve nispeten serin hava, kentin üzerindeki kirli ve sıcak hava ile yer değiştirerek kent havasının temizlenmesine ve serinlemesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca bu ormanlar Terkos Gölü ile Alibey Baraj havzası ile Belgrad ormanındaki bentlerin erozyon ile dolmasını engellemekte ve içme suyu kalitesinin yükselmesine katkı sağlamaktadır. Havalimanı ve beraberinde planlanan 3. Köprü, Kanal İstanbul projeleri nedeniyle oluşan yeni yerleşim merkezleri ormanlık alanları ve diğer habitatları tahrip edecektir.

Projenin etki alanında kumul, orman, mera, tarım, göl, sazlık vb. farklı ekosistemler bulunmaktadır. 3. Havalimanı projesi endemik türleri ve tüm biyoçeşitliliği ile ekosistemlerin yok edilmesi ve canlı yaşamının sona ermesi riskini barındırmaktadır. Proje sahası önemli göç yollarından birini kapsamaktadır. Ancak ÇED raporunda bahsedilen, 2 yıl süreli kuş gözlem çalışması gerçekleştirilmeden inşaat aşamasına geçilmiştir. Bu durum kuş göç yolu olarak tanımlanan bölgenin koruma altında olması kararlarını hiçe saymasının yanında kuş-uçak çarpışma risklerinin de değerlendirilmemesi sonucu yaşanacak uçak kazalarına zemin hazırlamaktadır.

Proje alanının yaklaşık 1/3'ü meşe ve kayın karışımı doğal ormanla kaplıdır ve toplam ormanlık alan 6172 hektardır. Geri kalan bölümü ise, geçmişte plansız, denetimsiz ve çoğu zamanda ilkel yöntemler uygulanarak kömür üretilmiş ve şimdilerde terk edilmiş kömür ve kum ocağı işletmeleridir. Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne kayıtlı maden sahaları 2670 hektardır. Maden işletmelerinden arta kalan çukurlar zaman içinde su ile dolarak yapay göllere dönüşürken; kömür ve kum işletme atıklarının oluşturduğu yığınlar ise ağaçlandırılarak tepelere dönüşmüştür. Terkedilmiş kömür sahalarında yapay olarak oluşmuş göller ve tepeler; topografik engellerin giderilmesi için aşırı miktarda kazı ve dolgu yapılacak olması; mevcut suni göllerin susuzlaştırılması, 65 adet suni göl tabanındaki suya doymuş sedimanların varlığı; yüzeysel ve derin heyelanlar; ani ve süreye bağlı oturmalar, sivilaşma riskleri, yeraltı su seviyesinin belirsizliği; rehabilite edilmeden terk edilmiş kömür ve kum sahalarının durumu, hem jeolojik olarak oturmasını tamamlamamış suya doymuş birimler hem de normal konsolide birimlerin proje yükünü karşılayamayacak kalitede olması gibi zemin parametreleri havaalanı yer se-

çiminin yanlış olduğuna ilişkin önemli göstergelerdir.”

TMMOB, doğal yaşam ortamlarının ve önemli su havzalarının yok olması ile sonuçlanacak olan 3.havalimanı projesinin, ekolojik ve jeolojik kriterler, zemin özellikleri, kazı ve dolgu alanları, kent bilimi ve uçuş güvenliği açısından kabul edilebilir olmadığı konusunda ısrarcıdır. Tespit ve değerlendirilmelerimizin ne kadar doğru olduğu yakın gelecekte 3. Havalimanının açılışı ile birlikte ortaya çıkacaktır.

Tüm uyarılarımıza karşın sürdürülen 3. Havalimanı projesi son günlerde işçilerin, iş cinayetleri ve çalışma koşullarına karşı eyleme geçmesi ile de gündeme gelmiştir.

3. Havalimanı işçilerinin iş cinayetlerine, servis kazalarına ve insanlık dışı çalışma koşullarına isyan ederek başlattığı iş bırakma eylemi gece saatlerinde polis ve jandarma baskınıyla bastırılmak istenmiş, yaklaşık 500 işçi, devletin kolluk güçleri tarafından gözaltına alınarak, taşeron şirketlerin araçlarıyla karakollara taşınmıştır.

Hukuk dışı ve insanlık dışı 18. yüzyıl çalışma koşulları sona erdirmek yerine işçilerin üzerine kolluk gücü gönderilmesi, işverenler ile ülkeyi yönetenlerin ortaklığının açık bir itirafıdır. Jandarma karakollarının önündeki taşeron şirket imzalı “gözaltı” araçları bu düzenin sembolü olarak tarihe geçmiştir.

Belli ki, vergileri sıfırlanan, doğayı yok eden, emeği yok sayan projeleriyle bilinen, inşaat şirketlerinin güvenliği, işçilerin iş güvenliğinden de, sağlığından da, yaşamından da önemlidir.

İnsanlık dışı çalışma koşullarını, devletin zor aygıtları kullanılarak dayatanlar; doğa katliamıyla, işçi ölümleriyle,

işçilerin haklı taleplerinin zor kullanarak ezilmek istenmesiyle, yandaşları zengin eden döviz üzerinden garantili sözleşmelerle anılacaktır.

B. SEKTÖREL DİĞER PROJELER/HEDEFLER

Programda, Tarım ve Orman Bakanlığı başlığında “14. Yerel tohumların korunması ve yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması”, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı başlığında “13. Taşınmaz Değerleme Sisteminin kurulması”, “17. Çiftçilerimiz tarafından kullanılan “tarım arazilerinin hak sahiplerine doğrudan ve uygun bedellerle kiralanması” işlemlerinin yapılması”, “18. Mülkiyetten kaynaklı hakları koruyucu, şeffaf bir imar rejimi altyapısı kurulması”, “21. Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi kurulması”, “25. Güneydoğuda terör eylemlerinden zarar gören alanlarda alt ve üst yapı çalışmalarının tamamlanması”, Savunma ve Teknoloji Bakanlığı başlığında “1. Ülkemizde yüksek teknolojlili ürünlerin yerli imkânlarla geliştirilmesi için Yüksek Teknoloji Destek Programlarının oluşturulması”, “Yerli ve Milli Üretim için teknoloji ve imalat sektörleri başta olmak üzere KOBİ’lere yaklaşık 1.225 Milyon TL destek sağlanması”, “3. Türkiye Uzay Ajansı’nın kurulması”, “5. Yerli Uydu ve Uydu Teknolojilerinin Geliştirilmesi”, “6. Bilişim ve Bilgi Güvenliği Projeleri”, “17. Yerli ve Milli Teknolojilerin Geliştirilmesi”, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı başlığında “20. Yerli ve Milli 5G ve Ötesi Çalışmalarının başlatılması”, “21. Raylı sistem araçlarının yurt içinde üretilmesi”, Milli Savunma Bakanlığı başlığında “6. Yerli ve milli mühimmat üretimi için proje sözleşmelerinin imzalanması” ve “12. Google Earth ve Yandex gibi harita-görüntü sistemi olan ve tamamen yerli- milli olarak hazırlanan HGM-KÜRE ve HGM-ATLAS uygulamalarının, Kasım 2018’de kamuoyunun kullanımına açıl-

ması”, Savunma Sanayi Başkanlığı başlığında “6. 30 cm Altı Çözünürlüklü Yerli Gözlem Uydusu Projesinin Başlatılması”, gibi projeler olumlu gözükse de, program bütününde diğer bazı önlemlerle çelişkili, kısa sürede çözümü zor projelerdir.

Sağlık Bakanlığı başlığında yer alan “9. Stratejik bir ürün olan aşının Türkiye’de yerleştirilmesinin sağlanması” gibi uzun erimli çalışma gerektiren konuların 100 günde sağlanmasının mümkün olamayacağı da açıktır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı başlığında “36. Yapı ruhsatındaki imza sayısının 1’ e düşürülmesi” konusu, Birliğimizce bürokrasinin hızlandırılması gerekçesiyle mesleki haklarımızın yok sayılması olarak değerlendirilmektedir.

Anımsanacağı üzere 02.05.2018 tarih ve 30409 (mükerrer) Resmî Gazete’de yayımlanan tebliğ ile TS 8737 no.lu yeni Yapı Ruhsatı Formu Standardı yürürlüğe girmiştir. Tebliğin ardından İçişleri Bakanlığı tarafından Mekansal Adres Kayıt Sistemi Yapı Belgeleri Uygulamasında ruhsat formu değişikliklerinin işlenmesiyle; yapı sahibinin, yapı müteahhidinin, şantiye şefinin, yapı denetçilerinin (fenni mesullerin) ve proje müelliflerin ıslak imzalarının yer aldığı haneler kaldırılmıştır.

Yeni yapı ruhsatı standardına göre; ruhsatı düzenleyen idare yetkilileri dışında yalnızca yapı denetim şirket yetkilisinin ıslak imzası alınması yapı ruhsatı düzenlenmesi için yeterli olmaktadır. Buna karşın imza haneleri kaldırılan alanlarda sorumluların isimlerinin ve ilgili bilgilerinin kaydedilmesi uygulaması devam etmektedir.

Ülkemizde, sermaye ve rant odaklı, salt inşaat faaliyetleri üzerinden kurgulanmış ve son zamanlarda sürdürülebilir

olmadığı daha net biçimde anlaşılan bir ekonomik düzende; planlama ve şehircilik ilkelerine bağlı kamu yararını gözeten nitelikli mesleki hizmetleri ve kamusal denetimini sağlayan bürokratik işleyişi yapı üretim sürecini yavaşlatan, yapı piyasasının hızlı iş üretmesine engel olan unsurlar olarak algılandığı bilinmektedir.

Bu bağlamda, yapı ruhsatlarında proje müelliflerinin imzasını kaldıran, 100 Günlük İcraat programında ise tek imzaya düşürmesi planlanan bu tarz düzenlemelerin; amacı dışında uygulamalarla kent topraklarının yağmasını hızlandırarak her alanda yıkım ve yoğun yapılaşmanın önünü açan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, kentleşme ve planlama ilkelerinden uzak olarak hazırlanan ve çoklu imar uygulamalarına ve eşitsiz yapılaşmaya neden olan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, kaçak yapılara ruhsat düzenleyerek meşrulaştırılmasını sağlayan ve kaçak yapılaşmayı özendiren İmar Affı (Barışı) ve sayısız KHK, torba yasa uygulamaları ile birlikte düşünülmesi gerekmektedir.

Bu düzenlemelerle; sahteciliğin önü açılmakta ve proje müelliflerinin eserleri üzerindeki tasarrufları yok sayılmakta, ruhsat alma süreçlerinin proje sahipleri mimar ve mühendislerin bilgisi ve onayı dışında tamamlanması planlanmaktadır.

Oysaki mesleki hak ve yetkiler, toplumun nitelikli Mimarlık ve Mühendislik hizmetlere erişiminin ve sağlıklı bir yapıyı çevre üretiminin güvencesidir. Yaşamakta olduğumuz “İmar Affı” sürecindeki gibi tamamen vatandaşın beyanına dayanarak, mühendis ve mimarları devre dışı bırakmak ne kadar yanlış ise, ruhsat alma süreçlerinden mühendis ve

mimarların onaylarını kaldırmak da bir o kadar yanlıştır. Bürokrasiyi sadeleştirmek adı altında mesleki haklarımızı devre dışı bırakmak amacı taşıyan bu düzenlemeler, meslektaşlarımızın mesleki anlamda kayıplar yaşamasına sebep olan uygulamalardır.

TMMOB, mesleki hakların kısıtlanması yoluyla; nitelikli mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerinin topluma ulaşmasını ve meslek mensuplarının yetkinliklerinin güvencesi olan meslek kuruluşlarının ve kamu kurumlarının topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmesini engelleyecek bu tarz düzenlemelere karşı mücadelesini kararlılıkla sürdürecektir.

Milli Savunma Bakanlığı projeleri arasında yer alan “7. Sınırlarımız içinde mayın ve patlamamış mühimmatla kirlenmiş alanları tarım ve hayvancılığa açmak amacıyla; 1,6 milyon metrekare alanda temizlik yapılması” konusu, geçmiş yıllarda da gündeme gelmiş bir konu olup, mayınlı alanların temizliği sonrası tarıma uygun alanların Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından topraksız köylü/çiftçilere dağıtılması sağlanmalıdır.

Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı başlığında “20. Mevsimlik tarım işçilerimizin ve ailelerinin yaşam koşullarını iyileştirmek ve mevsimlik tarımda çocuk işçiliğinin önlenmesi amacıyla yürütülen faaliyetlerin tamamlanması” konusu yıllardır gündemde olan, ancak ciddi politikalar uygulanmadığı için çözülemeyen bir sorundur. Sorunun 100 günde çözülmesi mümkün olmayıp, uzun vadede kalıcı çözüm sağlanması gerekmektedir.

Ticaret Bakanlığı başlığında “3. Modern toptancı halleri kurulması ve ürün izlenebilirliğinin sağlanması”, “17.

rn İhtisas Borsası Hayata Geçirilerek Tarım rnlerinin Finansal Piyasalara Entegre Edilmesi” konuları, Tarım ve Orman Bakanlığı ile eŖgdm içinde yürütülmesi gereken konulardır. Yıllardır ıkarılan ve deđiŖtirilen Hal Yasası, Lisanslı Depoculuk Yasası, rn İhtisas Borsaları ile yaŖanan sorunların çözülemediği gerçeği karŖısında, üretimden tüketime kooperatifçilik modelinin yaŖama geçirilmesi gerekmektedir.

5. SONUÇ

Türkiye tarihinin en büyük ekonomik krizlerinden birini yaŖarken, yaŖadığımız büyük krizi basitçe kur artışı olarak adlandırmak ve sebebini de dıŖ glere bağlamak doğru değildir. Enflasyondan iŖsizliđe, yoksullaŖmadan ekonomik durgunluğa kadar hayatlarımızı her alanda kbuse eviren kapsamlı bir ekonomik krizle karŖı karŖıya bulunuyoruz.

Bu krizin asıl nedeni 1980’li yıllardan itibaren küresel sermaye glerinin güdümünde kesintisiz bir Ŗekilde uygulanan zelleŖtirmeye, piyasalaŖtırmaya, kuralsızlaŖtırmaya dayalı neoliberal politikalar dır.

16 yıldır bu politikaları ısrarla uygulayan AKP iktidarı ise yaŖanan krizin baŖ sorumlusudur. Pervasızca yapılan zelleŖtirmelerle üretken kamu kuruluŖlarımızın büyük bir kısmı elden ıkarılmıŖ, elde kalan az sayıdaki kuruluŖ da idari bütünlükleri parçalanarak ve serbestleŖtirme uygulamalarıyla etkisizleŖtirilmiŖtir. lke ekonomisi yüksek oranlı borçlanma ve yoğun ithal girdi kolaycılığının üzerine oturtulmuŖtur.

Bu politikalarla ülkemiz rantiyeye bataklığına srklenmiŖ, üretim yeteneğimiz aŖındırılmıŖtır. Üretim-yatırım-tasarruf

politikalarının yerini tüketim politikaları almıştır. Tarım ve sanayi gibi üretken sektörler geriletilip, ülke kaynakları rant dağıtımını merkezli inşaat ve müteahhitlik işleri ile katma değeri düşük hizmetler sektörüne yönlendirilmiştir.

Türkiye ekonomisi uzun yıllardan bu yana dışa bağımlı bir yapıdadır. Üretim yerine dış kaynaklara dayalı ekonomimiz, sıcak para akışının kesildiği her durumda büyük krizlerle karşı karşıya gelmektedir. Yaşadığımız her kriz, halkımızın ve ülkemizin birikimlerinin yok olmasıyla sonuçlanmaktadır.

İktidar dönemi boyunca, merkez kapitalist ülkelerdeki parasal genişleme politikalarının yarattığı düşük kur ve düşük faiz olanaklarını sanayileşme, teknolojik gelişme ve üretimin artırılması yerine verimsiz inşaat projelerine aktaran AKP'nin yanlış ekonomi politikaları ülkeyi krize sürüklemiştir.

Yüksek ekonomik büyüme söylemiyle aşırı borçlandırmaya ve kredi kullanımına itilen piyasa aktörleri, bugün borçlarını ödeyemez duruma gelmiş, borçlarını ödeyemeyen, kredilerini yeniden yapılandırma başvurusunda bulunan şirketler nedeniyle reel sektörde para akışı durmuştur. Özellikle ithal hammadde ve ara mal kullanılan sektörlerde üretim yapılamaz hale gelmiş, kitlesel işten çıkartmalar başlamıştır. Gelineen noktada kur artışı sadece halkın alım gücünü düşürmekle kalmamakta, geniş çaplı bir işsizleşme ve yoksullaşma yaşanmasına neden olmaktadır.

AKP'nin özellikle seçimler öncesinde tüketimi artırmaya yönelik savurgan adımları ve borçlanmayı özendiren kredi politikaları krizin daha da büyümesine neden olmuştur. Krizi asıl derinleştiren şey ise, AKP'nin antidemokratik, baskıcı

ve hukuk dışı politikalarıdır. Ekonomik krizle mücadeleyi bile akılsel yöntemlerle değil, baskıcı-tehditkâr yöntemlerle örtbas etmek isteyen AKP'nin bu yaşanan ekonomik krizi çözmesi mümkün değildir.

Yaşadığımız krizin nedenini dış güçlere bağlayan ve yastık altındaki dövizlerin bozdurulmasıyla bu krizden çıkış sağlanabileceğini savunan AKP'nin krizle mücadele gibi bir yönelimi olmadığının en önemli delili açıklanan "100 Günlük İcraat Programı"dır.

Yakın geçmişte Kalkınma Bakanlığı, son dönemde T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı web sayfasında yer alan ve günümüzü kapsayan Orta Vadeli Programlar; Orta Vadeli Program 2016-2018, Orta Vadeli Program 2017-2019, Orta Vadeli Program 2018-2020 şeklinde sıralanmıştır. Aynı iktidar tarafından hazırlanan aynı yılları kapsayan 3 ayrı OVP var iken, yeni bir OVP hazırlamak sorunların çözümü için yeterli olmayacaktır.

Ülkemizin Planlı kalkınması mantığıyla 1963 yılından 2005 yılına kadar 8 adet Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanmıştır. Plandan "Beş Yıllık" ibaresinin kaldırıldığı 2007 ile 2018 yılları arasında Dokuzuncu ve Onuncu Kalkınma Planı hazırlanmıştır. Anılan kalkınma planları hazırlanırken, istikrarlı büyüme, enflasyonla mücadele, vatandaşların refah seviyesinin yükseltilmesi ve bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması, bu planların değişmez hedefleri olarak dikkati çekmiştir. Türkiye'nin 2019-2023 döneminde uygulamaya koyacağı ekonomik ve sosyal politikaları içerecek 11. Kalkınma Planı'na yönelik çalışmalar <http://onbirinciplan.gov.tr/> web sayfasında yer almaktadır.

Özetle; Kalkınma Planlarının işlevsizleştirildiği, Orta Vadeli Programların iç içe geçtiği ve sürekli güncellendiği süreçte, yıllardır sürdürülen yanlış politikalarda ısrar edilerek açıklanan bu 100 günlük program ile ülkemizin yeterli ve dengeli büyümesi ve kalkınması, kamucu politikalara ve üretim ekonomisine geçilmeden serbest piyasa sistemine uyumlaştırılan düzenlemeler ile mevcut ekonomik krizden kurtulmanın ve gelişmiş bir ülke olabilmenin mümkün olmadığı açıktır.

AKP bugün krizden çıkış için mali disiplin adı altında kemer sıkma politikasını hayata geçireceğini söylemektedir. Bugüne dek ekonomi her sıkıştığında eğitim ve sağlık başta olmak üzere sosyal harcamalardaki kısıntı devreye girmekte ve kemer, emeğiyle geçinen geniş toplum kesimleri üzerinde sıkılmaktadır. Kamuda asıl tasarruf yapılması gereken yer ise başta saray giderleri ve örtülü ödenek harcamaları olmak üzere AKP'nin siyasi çıkarları uğruna yaptığı geniş boyuttaki harcamalardır.

3 Haziran 2018 tarihli TMMOB 45. Dönem Olağan Genel Kurul Sonuç Bildirgesi'nde şu saptamalar yer almıştır.

“Ülkemizde hukuk ayaklar altına alınmıştır. Hak, hukuk ve adalet talebi, günümüzün en yaygın ve ciddi toplumsal taleplerinden biridir. Siyasal iktidarın güdümündeki yargıya karşı, Birliğimiz hukukun üstünlüğünü savunacaktır.”

“Yıllardır uygulanan neoliberal politikalar sonucunda, ülke varlıkları halkın öncelikli ihtiyaçlarını karşılamayan yatırımlarla çarçur edilirken, insani ve toplumsal değerlerin aşındırıldığı, bireysel çıkarların kamu çıkarlarının üzerinde tutulduğu bir ekonomik-sosyal yapı yaratılmıştır. Yaratılan bu yapıya karşı Birliğimiz; paylaşımcı, dayanışmacı, eşitlikçi,

toplumcu, kamucu politikaları savunmaya devam edecektir.”

“Üretime dayalı olmadığı için, halkın yaşamına yansımayan, hiçbir istihdam yaratmayan büyüme masalının inandırıcılığı kalmamıştır. Çarpık ekonomik yapı, sermaye kesiminin kasalarını doldururken halkımıza emek sömürüsü, iş cinayetleri, gelir adaletsizliği dayatılmaktadır. Birliğimiz, üreten, sanayileşen, iş cinayetlerinin engellendiği, işsizliğin olmadığı, İş Güvenliği mevzuatının sermaye tarafından değil, emekçinin ve aynı zamanda kamunun güvenliği ve sağlığını gözeten bilimsel-teknik yaklaşımların belirlediği bir ülke için mücadele edecektir.”

“Yaşam alanlarımız, derelerimiz, kıyılarımız, ormanlarımız, meralarımız, madenlerimiz, suyumuz, havamız neoliberal politikalarla sermayenin dizginsiz talanına açılmış, coğrafyamıza telafisi mümkün olmayan zararlar verilmiştir. Ülkemizin ve bölgemizin geleceğini tehlikeye atan pahalı ve dışa bağımlı enerji üreten nükleer santral projelerinden tüm uyarılarımıza rağmen vaz geçilmemiştir. İmar planları, kentsel dönüşüm politikaları, insan yaşamını ve doğayı merkezine alarak değil, sermayenin taleplerine göre şekillendirilmiştir. İmar barışı olarak topluma sunulan, kaçak yapılaşma affı da bir seçim yatırımı olarak, halk sağlığını tehlikeye atmakta, yasa, kentlere, doğaya ve topluma ihanet meşrulaştırılmaktadır. Birliğimiz; doğamızın, yaşam alanlarımızın ve tarihsel mirasımızın yok edilmesine karşı mücadeleyi sürdürecektir.”

45. çalışma döneminde de “Mesleğimizin ve meslektaşlarımızın sorunlarının halkımızın ve ülkemizin sorunlarından ayrı tutmadan mücadeleye devam etme” kararlılığıyla çalışmalarını yürüten TMMOB ve bağlı Odaları; halkın yaşam alanlarını tehdit eden, insan yaşamını ve doğayı merkezine

almayan, sermaye gruplarının taleplerine göre şekillendirilmiş, doğayı talan projesi olarak karşımıza çıkan tüm proje ve uygulamaların karşısında olmaya devam edecek, yörede yaşayan halkın görüşlerinin dikkate alınmadan yapılacak her türlü rant odaklı projelerin karşısında kararlılıkla mücadele etmeye devam edecektir.

Yapılması gereken şey, rant ekonomisi yerine üretim ekonomisini, sermaye öncelikleri yerine kamusal çıkarları, lüks ve savurganlığa dayalı yönetim anlayışı yerine tasarrufları, gündelik politikalar yerine planlı kalkınmayı önceleyen bir anlayışın öne çıkartılmasıdır.

100 Günlük İcraat Programı tümüyle gözden geçirilerek, kamu kaynaklarını israf eden harcamalar ve projeler durdurulmalıdır.

Halkın ve bütçenin üzerindeki yükü her geçen gün büyüyen dövize endeksli alım garantisi olan Kamu Özel İşbirliği anlaşmaları yeniden düzenlenmeli ve henüz uygulamaya geçmemiş olan Kamu Özel İşbirliği projeleri iptal edilmelidir.

Kanal İstanbul ve Akkuyu Nükleer Tesisi başta olmak üzere halkın öncelikli ihtiyaçları yerine sermaye kesimlerine rant aktarmayı amaçlayan projeler derhal durdurulmalıdır.

Emekçilerin alın teriyle kurulan İşsizlik Fonu'nda toplanan paralar amacı dışında kullanılmaktan vazgeçilmeli ve kriz döneminde işsiz kalan emekçilerin ve ailelerinin hayatlarını sürdürebilmeleri sağlanmalıdır.

Ülkenin bütün kamusal varlıklarının kontrolüne verildiği Varlık Fonu'nun bütün faaliyetleri durdurulmalı, ülke kaynaklarının kriz gerekçesiyle yağmalanmasına engel

olunmalıdır.

Son dönemde özellikle ABD ve Rusya ile yapılan milyarlarca dolarlık askeri anlaşmalar iptal edilmelidir.

Krizden çıkış, emperyalist güçlerin, uluslararası tekelleri, çok uluslu şirketlerin isteklerine boyun eğmekle değil, halkın genel çıkarını gözeten, emekten yana kamucu bir anlayışı hayata geçirmekle mümkündür.

